

ELENA MOȘUC, SUPER-GILDA LA SCALA DIN MILANO

(Costin Popa – 7 februarie 2010)

Revoluția

În vara lui 2007, renumita soprană Elena Moșuc a debutat pe cea mai faimoasă scenă lirică a lumii, cu rolul Violetta din **Traviata**. A stârnit o impresie cu totul specială, a repurtat un succes major, cu aclamații la scenă deschisă. O nouă invitație a venit firesc în ianuarie 2010, tot pentru o operă verdiană, **Rigoletto**. A avut programate trei spectacole și, până la urmă, a cântat șapte în numai două săptămâni. Ce s-a întâmplat? Un fapt greu de imaginat la un asemenea teatru dar care a demonstrat că își respectă clasa.

Interpreta premierei urma să fie tânăra Jessica Pratt, născută în Marea Britanie, actualmente rezidentă în Australia. Numai că încă de la primele repetiții, impresia lăsată staff-ului artistic nu a mers spre favorabil. La rândul ei, Elena Moșuc își făcea obișnuita demonstrație de măiestrie. Așa încât, chiar înainte de repetiția generală, Stéphane Lissner, Sovrintendente și director artistic, Ilias Tzempetonidis, noul director de casting și dirijorul James Conlon au hotărât eliminarea totală a Jessicai Pratt din distribuție. Elena Moșuc a fost imediat solicitată să se angajeze la un veritabil tur de forță, probă de anduranță pe care, trebuie s-o spun de la bun început, a susținut-o cu mare brio și deosebit profesionalism. Am văzut ultimele două spectacole ale seriei rezervate Elenei Moșuc și am rămas impresionat de prospețimea vocii, fără urmă de oboseală, de parcă s-ar fi aflat la prima serată.

Întorsătura petrecută la Teatro alla Scala în această primă lună a anului a fost, practic, o revoluție. Sigur că se pune întrebarea de ce a fost distribuită inițial o soprană care nu corespundea înaltei ștachete a teatrului. O scenă de prestigiu Scalei nu-și poate permite teste. Una din scuze ar putea fi că alegerea fusese făcută cu ceva timp înainte de fostul director de casting, Luca Targetti, noul venit având alte repere. Ne amintim că managementul milanez se mai confruntase cu o situație similară și în 2008, când interpretul prevăzut pentru rolul titular din **Don Carlo** fusese înlocuit de Stéphane Lissner la deschiderea de stagiune, după repetiția generală. Vor mai exista la Scala asemenea situații care riscă să devină obișnuință? Rămâne de văzut.

Tânăr la 68 de ani

Devenit deja o legendă a teatrului liric, baritonul Leo Nucci și-a făcut din personajul titular al operei lui Verdi rolul-emblema. L-a interpretat de peste 450 de ori pe scenele mondiale, în spectacolul cu nr.400, desfășurat anul trecut în „groapa cu lei” de la Parma, având-o ca parteneră preferată tot pe Elena Moșuc.

Italianul construiește portretul nefericitului bufon în marea tradiție a înaintașilor iluștri, cu trăiri intense, apăsări interioare generate de spectrul blestemului, turbulențe, explozii de sfâșietoare durere, balansări între luminozitatea momentelor oferite de fiica sa și tensiunea confruntărilor cu

curtenii Duceului. Poate că acum, la 68 de ani, Nucci își economisește eforturile în jocul scenic dar cântă absolut exemplar. Pare un miracol modul în care a reușit să-și conserve vocea, fără să fie nevoit să recurgă la subterfugii gen respirații scurtate ce fragmentează cursivitatea frazelor muzicale. Mobilitatea de glas, care amintește de începuturile ca bariton brilliant, este la locul ei și trioletele duetului **Sì, vendetta...**, deseori approximate de alții, sunt ușor descifrabile. Vibrato-ul nu a atins încă amplitudini deranjante. Acutele sunt sigure și susținute. Nucci, cu complicitatea șefului de orchestră, a propus versiunea tradițională, mult iubită de public, în care lipsesc doar notele înalte de Mi bemol (... **un vindice avrai**, actul al III-lea) și Fa diez (... **all'onda!**, actul ultim). Baritonul are în sânge scriitura verdiană, o servește cu glasu-i înzestrat cu generoasă timbralitate, dramatismul rolului este subliniat prin impulsuri atât de accentuate încât câteodată depășesc tonul just.

În altă seară, am urmărit tot un italian, veche cunoștință bucureșteană din zilele recentului Festival Internațional George Enescu, Alberto Gazale. Atunci a fost Iago în **Otello** de Verdi, acum Rigoletto. Departe de a avea velurul de glas și nici anvergura dramatică proprii lui Nucci, sunând deseori liniar și cu acute descărnate (monologul **Pari siamo**) sau scurte (La bemol-ul final al duetului **Sì, vendetta**), baritonul a conturat totuși rolul bufonului cu preocupare și dăruire.

Interpretare referențială

Creția Elenei Moșuc în rolul Gilda frizează idealul. Vocea afișează claritate și limpezime, timbrul este consistent și bogat în registrul central, evoluând spectaculos în cel acut și supra-acut, cu strălucire și penetranță suverană. Rememorez câteva note înalte... Re bemol-ul de la finele duetului cu Ducele, care a plutit peste cel al tenorului Stefano Secco, prelungul Mi bemol al ariei **Caro nome**, încărcat de uimitoare vibrație expresivă, Mi bemol-ul duetului **Sì, vendetta**, care a pregătit minunat La bemol-ul baritonului Nucci și toată țesătura vocală acută cu care a dominat clar cvartetul din actul al IV-lea.

Marea sală a Scalei a rezonat de prețioasele armonice ale glasului sopranei. Dar nu numai acestea au fost virtuțile care au impresionat și au condus la triumf. Elena Moșuc este un măiestrit lector al partiturii, din unghi vocal și dramaturgic. Trăirile personajului, puritatea pasiunii pentru necunoscutul care se ascunde sub mantia lui Gualtier Maldè, dragostea pentru tatăl ei, implorările, șocurile la descoperirea adevăratei fețe a iubitului, sacrificiul suprem, totul a fost zugrăvit cu puternică implicare, cu mare sensibilitate, cu joc scenic neobosit și sugestiv. Hotărât lucru, Elena Moșuc este o cântăreață-artistă totală.

Performanța ei de voce vine dintr-o adâncită și analitică citire a desenelor muzicale verdiene, pusă în glas cu minuțiozitate de înțelegere și construcție, pornind de la înălțimea stăpânirii perfecte a tehnicii belcantiste cu care înzestrează romantismul propriu maestrului de la Busseto. Frazele muzicale sunt modelate la infinit, încărcate cu sensuri și devin seducătoare. Comentariul este exemplar, definind marea artă. Rar mi-a fost dat să aud asemenea varietate de culori puse în slujba expresiei adânci. Legato-ul curge perpetuu în unduiri, atacurile în pianissimo sunt urmate de crescendi și decrescendi de subtil rafinament (... **a te sempre volera** din aria **Caro nome**), filigranul coloraturilor – fluide sau în staccato - este de o delicatețe vecină cu irealul, impresionând

prin muzicalitate și perfecțiunea intonației. Probele nu vin numai din eterata **Caro nome** (aplauze nesfârșite!). Iată, după zicerea **Ciel! dammi coraggio!** în care, în numai patru măsuri, artista încarcă emoție cât într-un rol întreg, aria **Tutte le feste al tempio** apare ca o narațiune tristă, cu accentuări dulci și suav-evocatoare. Palpitațiile din **Padre, in voi parla un angel consolator** sunt pline de nuanțe. (Entuziasmat, publicul Scalei a cerut bis după duetul **Sì, vendetta**, refuzând parcă să țină cont că... se trăsesse cortina după finalul de act.) Ultimele cuvinte ale Gildei muribunde, **Lassù in cielo, vicino alla madre**, cântate cu sunet limpid și exprimare transcendentală, au dus sublimul la extrem.

Compania

Mă așteptam la mai mult de la tenorii Stefano Secco și Gianluca Terranova, care au alternat în rolul Ducelui de Mantua. Primul a părut destul de oscilant în emisia sonoră, cu sunete meschine în registrul acut (celebra **La donna è mobile** nu a fost aplaudată!), opacități și chiar intonații defectuoase (recitativul **Ella mi fu rapita** al ariei **Parmi veder le lagrime**). Cel de-al doilea a afișat o timbralitate mai plăcută, mai rotund înveșmântată și care își face un crez din urmarea liniei vocale. Dar notele înalte nu conving prin focalizare, prin concentrare și par scurte, chiar în **La donna è mobile** sau cvartet. Pe alocuri cântă neglijent (duetul cu Gilda), fără fermitate.

O bună impresie au lăsat basul Marco Spotti (Sparafucile) – în special – și mezzosoprana Mariana Pentcheva (Maddalena) însă, pentru rolul Monterone, basul Ernesto Panariello s-a lansat în șarje excesiv veriste.

Eleganță

La pupitru, americanul James Conlon a știut să găsească drumul către sufletul legendarei orchestre a teatrului Scala, un ansamblu cu solidă personalitate forțată în timp și sub baghete celebre. Spiritul verdian este înrădăcinat în admirabilii instrumentiști, tradiția - puternic consolidată, omogenitatea partidelor și propriile virtuți de sunet, catifelat dar și incisiv, sunt branduri recunoscute. Dirijorul s-a pliat cu multă elasticitate și a adus eleganță discursului melodic, subliniind cu pricepere atât lirismul cât și dramatismul opusului. La prima seară din cele două urmărite, mici scăderi au venit din ușoarele decalaje ale intervențiilor corale **Zitti, zitti** și **Coi fanciulli e co'dementi**. Maestru de cor, Bruno Casoni.

Producția...

... scaligeră a operei **Rigoletto** împlinește aproape două decenii. Poartă semnătura originală a tripletei Gilbert Deflo (regia), Ezio Frigerio (decoruri) și Franca Squarciapino (costume), reluarea de acum fiind îngrijită de Lorenza Cantini. O montare clasică, de epocă, cu abundență de detalii și coloristică frumoasă. Luxul curții Ducelui este realmente orbitor, vitralii superbe întregesc imaginea. Oarecum surprinzătoare mi s-a părut plasarea acțiunii ultimului act într-un soi de fabrică părăsită, în locul obișnuitului han al lui Sparafucile. Prin jocul scenic al eroilor principali, al soliștilor comprimari și coriștilor, spectacolul a avut vivacitate, veridicitate și dinamism.

Leo Nucci: „Elena, ești numărul 1!”

Succesul Elenei Moșuc a fost uriaș. Ca și după **Traviata** din 2007, membrii orchestrei Scalei i-au dedicat o filă de afiș cu semnăturile lor, acordate „...cu stimă și afecțiune”, pe care maestrul Conlon a completat-o: „Elenei, cu cea mai mare afecțiune pentru vocea ei splendidă și umanismul său”. Oare ce ar mai fi de adăugat, când însuși marele bariton Leo Nucci a autografiat pe partitura artistei române: „Rațiunea de a continua să mai interpretez Rigoletto este de a cânta cu tine. Elena, ești numărul 1! Te admir mult! Al tău, Leo Nucci”.

